

غفلت از غنای هزار سال تاریخ در عروسک سازی

الهام ظریفیان

گفت‌وگو

عادل بزوده، نام‌آشنایی، به‌ویژه‌برای نسل دهه‌۶۰ و ۷۰ است. این نسل، نام‌این نویسنده، کارگردان نمایش عروسکی و عروسک ساز

را در تیتراژ پایانی اغلب برنامه‌ها و سریال‌های عروسکی خاطره‌انگیز و معروفی مانند «تا به تا» و «خونه مادر بزرگه»، به یاد دارد. این هنرمند هفته گذشته در ترکیب هیئت داوران جشنواره سیمرغ (طراحی و ساخت عروسک‌های شاهنامه) به مشهد آمده بود تا تجربه بیش از ۵۳ سال کار عروسک‌سازی را با علاقه‌مندان به این هنر به اشتراک بگذارد. در حاشیه اختتامیه این جشنواره فرصتی دست داد تا گپ کوتاهی با وی درباره احیای جایگاه عروسک در دنیای امروز کودکان و نوجوانان داشته باشیم. او با اشاره به عمر کوتاه شخصیت‌های عروسکی‌ای مانند «مرد عنکبوتی» و «بتمن» که با تبلیغات توانسته‌اند سهم بزرگی از بازار جهانی این هنر را به خود اختصاص دهند، از کم توجهی به ظرفیت عظیم شاهنامه فردوسی برای عروسک‌سازی گفت: «یک کتاب غنی هزارساله به نام شاهنامه پشت عروسک‌های ما وجود دارد.» و امیدوار است به پشتوانه همین تاریخ و فرهنگ بتوانیم نقش و حضوری موثر در جهان داشته باشیم.

● جناب بزوده رویدادی مانند جشنواره طراحی و ساخت عروسک در سال‌هایی که مانند قبل کمتر اثری از عروسک‌های خاطره‌انگیزی مانند «زی‌زی گولو» را در برنامه‌های تلویزیونی می‌بینیم، اتفاق مکتفیسی به نظر می‌رسد؛ هرچند که این، اتفاق جدیدی نیست و از دهه‌۹۰ و ۸۰ به بعد، هم‌زمان با ورود فناوری‌های ارتباطی جدید، عروسک‌ها به تدریج در سینما، تلویزیون و تئاتر به فراموشی سپرده شدند. حضور عروسک در زندگی کودکان در هر زمانی، حتی با وجود فناوری پیشرفته جهانی مسجل است. اما اینکه چطور می‌توانیم هویت فراموش شده عروسک‌ها را به‌ان هابگردانیم، یک‌بخش به‌آدم‌هایی مثل من برمی‌گردد که در این زمینه فعالیت می‌کنند، بخشی هم به عزیزان و مدیران بالادستی که این ظرفیت را بفهمند و در این بخش سرمایه‌گذاری کنند. من سرمایه‌ای ندارم، اما توانایی ایده‌پردازی، ساخت و ساز و تجربه عملی کار با عروسک را دارم. باید محیطی فراهم شود که بتوانم این تجربیات را به نسل‌های بعد انتقال دهم؛ چون به هر حال ما به‌هکار نسل‌ها هستیم. بد هکاریم که زندگی را با دنیای عروسک به نسل بعدی درست یاد بدهیم. وقتی بسترها برای انتقال تجربه با یک تیم خلاق فراهم باشد و هنرمندان بتوانند نحوه ساخت و ساز عروسک را به‌درستی آموزش بدهند، قطعاً این اتفاق خواهد افتاد.

● به نظر تاز چطور می‌توان این بسترها را فراهم کرد؟

پیش از همه مدیران باید درباره ظرفیت‌های بالقوه عروسک توجهی شوند، همه مدیران در همه بخش‌های فرهنگی، نه فقط تلویزیون، چون تلویزیون تنها یکی از اشکال بروز عروسک است.

تئاتر، اسباب بازی و حتی کتاب فرم‌های مختلفی هستند که می‌توانند از ظرفیت عروسک استفاده کنند. اینکه عروسک را بی‌رحمانه در تلویزیون ذبح می‌کنند، به مدیران و عزیزانی برمی‌گردد که ظرفیت و تأثیر واقعی عروسک را درک نکرده‌اند. باید نشست‌های تو جویی برایشان بگذاریم و بگوییم فرهنگ غنی کشور ما در هر منطقه، پراز عروسک‌های سنتی است. به طر وقطع می‌توانیم بگوییم تنها کشور کره خاکی هستیم که انواع و اقسام عروسک‌های سنتی را در دل جغرافیای ایران داریم. در خراسان و سیستان و بلوچستان هم همین طور.

● اکنون در بازار فرهنگی کشورمان چه جایی برای عروسک‌های بازی و عروسک‌های نمایشی وجود دارد؟

الان عروسک‌های اغلب کشورها به غیراز عروسک‌های ایرانی، همه جا را فتح کرده‌اند. چرا؟ چون مجالش را پیدا کرده‌اند. سؤال این است که این مجال را مانمی‌توانیم فراهم کنیم. چطور باید این کار را کنیم؟ آمریکا دارد برای عروسک‌هایش شخصیت‌های اسطوره‌ای خلق می‌کند، در حالی که ما این شخصیت‌ها را نداریم. آن‌ها «بتمن» و «مرد عنکبوتی» می‌توانند آرام‌آرام آن‌ها را پیدا کنیم. ما در جشنواره سیمرغ فعلاً به شاهنامه فردوسی بسنده کرده‌ایم. در واقع به دنبال این بودیم که از بستر شاهنامه فردوسی برای عروسک‌ها استفاده کنیم که این موضوع جایفتد و بعد برویم سراغ نظامی گنجوی. به جز عده‌ای از دانشجویان و اساتید ادبیات و برخی علاقه‌مندان، چه کسانی نظامی گنجوی را می‌شناسند؟ آیا مهندس کامپیوتر نظامی گنجوی را می‌شناسند؟ در واقع خاستگاه ادبیاتی ایران فراتر از

ایران است. اکنون سؤال این است که چطور می‌توانیم آموزه‌های فرهنگی را که ادبیات غنی فارسی سعی در انتقال آن‌ها دارد، به میان خانواده‌ها برگردانیم؟ زیرا وقتی این آموزه‌ها را در دل خانواده ببریم، دیگر نگران اخلاق بدی که الان تاحدی در جامعه وجود دارد، نخواهیم بود. اگر از دوره کودکی و با زبان کودک این فرهنگ را آموزش بدهیم، اینجا نقش عروسک مهم می‌شود و می‌تواند در جهت تولید محتوای انسانی قدم بردارد.

● اکنون در بازار فرهنگی کشورمان چه جایی برای عروسک‌های بازی و عروسک‌های نمایشی وجود دارد؟

الان عروسک‌های اغلب کشورها به غیراز عروسک‌های ایرانی، همه جا را فتح کرده‌اند. چرا؟ چون مجالش را پیدا کرده‌اند. سؤال این است که این مجال را مانمی‌توانیم فراهم کنیم. چطور باید این کار را کنیم؟ آمریکا دارد برای عروسک‌هایش شخصیت‌های اسطوره‌ای خلق می‌کند، در حالی که ما این شخصیت‌ها را نداریم. آن‌ها «بتمن» و «مرد عنکبوتی» می‌توانند آرام‌آرام آن‌ها را پیدا کنیم. ما در جشنواره سیمرغ فعلاً به شاهنامه فردوسی بسنده کرده‌ایم. در واقع به دنبال این بودیم که از بستر شاهنامه فردوسی برای عروسک‌ها استفاده کنیم که این موضوع جایفتد و بعد برویم سراغ نظامی گنجوی. به جز عده‌ای از دانشجویان و اساتید ادبیات و برخی علاقه‌مندان، چه کسانی نظامی گنجوی را می‌شناسند؟ آیا مهندس کامپیوتر نظامی گنجوی را می‌شناسند؟ در واقع خاستگاه ادبیاتی ایران فراتر از

به خانواده‌ها، آموزش و پرورش، ارشاد و فرهنگ اسلامی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و... در اهمیت هنر عروسک‌سازی می‌زنیم. باید اتاق‌های فکر منسجم داشته باشیم. در کنار ما شما هم به عنوان رسانه باید به ما کمک کنید و باهم این ماجرا را به جلو حرکت دهیم.

● به نظر تاز این‌ها کافی هستند؟ یعنی آموزش درست، برگزاری جشنواره، تشکیل اتاق‌های فکر و ایجاد تلنرگ به خانواده‌ها و جامعه که می‌توان با استفاده از ادبیات غنی فارسی، عروسک‌های خلاقانه‌ای طراحی کنیم و به کودکان فرهنگ و ارزش‌هایمان را آموزش بدهیم. اول اینکه من امیدوارم در مشهد و دیگر شهرها فرصت‌های مناسبی فراهم شود که بتوانیم کلاس عروسک‌سازی بگذاریم. اما به نظرم حلقه مفقوده در تولید و سرمایه‌گذاری است. مسئله عروسک‌های اسباب بازی خودش یک ماجرای دیگر است. یعنی در این ماجرا فقط سازمان‌های فرهنگی دخیل نیستند، همه نقش دارند. وزارت صمت باید پای کار باشد که کسی که سرمایه کلانی دارد، بداند می‌تواند عروسک بسازد. شما ببینید چقدر شغل ایجاد می‌شود. چرا همه عروسک‌های دنیا در تایوان ساخته می‌شوند؟ بیشترین درآمد تایوان از عروسک‌سازی به دست می‌آید، چون و تخصص می‌توانند هر عروسکی را تولید کنند. کافی است یک نمونه به آن‌ها بدهید. چرا ما نمی‌توانیم چنین منابع درآمدی داشته باشیم؟ یعنی عروسک فقط به کار انتقال فرهنگ نمی‌آید، در کنارش منبع ایجاد دخل هم می‌تواند باشد. وزارت صمت، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و دیگر سازمان‌ها باید مسیر آن را هموار کنند.

● الان چقدر این سازمان‌ها در این زمینه فعالیت دارند؟

ولی همه چیز که قدمت نیست. در بازار جهانی نگاه خلاقانه، استفاده درست از تکنیک‌ها، به‌روز بودن و پیشبرد رسانه‌ای شاید مهم‌تر باشد. درست است و ما هم باید همین کار را کنیم. قرار نیست که ما چند نفر این اتفاق را رقم بزنیم. سازمان‌های موازی دیگر هم باید به ما کمک کنند. ما را رها نکنند و ما هم آن‌ها را رها نکنیم. درخواست من این است که همه سازمان‌ها و مدیریت‌های فرهنگی باید بیدار شوند و به جمع ما بپیوندند. اگر قرار است فرهنگ جامعه را به سمت بهبودی و انسان‌سازی حرکت بدهیم، ولی مدیریت‌های فرهنگی درک درستی از این موضوع ندارند. هر چهار سال یک بار مدیران عوض می‌شوند و دوباره روز از نو، روزی از نو. ساز و کار درستی باید تدوین شود که هر مدیر جدیدی که می‌آید نه تنها تجارب قبلی را جارو نکند، بلکه خودش را به آن متصل کند. انجام این فرایند نیاز به زمان دارد. آن‌ها باید متوجه شوند که عروسک و عروسک‌سازی چیست و چه تأثیری می‌تواند در ذهن جامعه بگذارد. وقتی این را نهادینه کنیم، تلنرگ لازم را

شماره ۱۱

شماره ۱۱

شماره ۱۱

شماره ۱۱

شماره ۱۱

شماره ۱۱

شماره ۱۱

شماره ۱۱

شماره ۱۱

شماره ۱۱

شماره ۱۱

شماره ۱۱

شماره ۱۱

شماره ۱۱

شماره ۱۱

شماره ۱۱

شماره ۱۱

شماره ۱۱

شماره ۱۱

ایستگاه خبر

هم‌زمان با ایام فاطمیه

اجرای «نگین شکسته» در مشهد آغاز شد

تعیربه سوگواره «نگین شکسته» از ششم تا ۲۵ آذرماه امسال در مشهد برگزار می‌شود. مراسم افتتاحیه تعیربه سوگواره «نگین شکسته» با سخنرانی آیت... سید جعفر سیدان و با حضور آیت... محمد مهدی

شب زنده دار، استاد حوزه و از فقهای شورای نگهبان، حجت الاسلام والمسلمین محمد حسن ابوترابی فرد امام جمعه وقت تهران و مقامات لشکری و شهری و عموم ارادتمندان به حضرت فاطمه زهرا(س) امروز، دوشنبه، ساعت ۱۸:۳۰ در مشهد برگزار می‌شود. «نگین شکسته»، حکایت رنج‌ها و اتفاقات مهم تاریخی پس از رحلت پیامبر اکرم(ص) است که مخاطب کمتر آن را دیده و شنیده است. مجاوران و زائران رضوی می‌توانند برای تهیه بلیت رایگان این تعزیه، از طریق سایت Aleyasin.com و تلفن ثابت ۰۲۱۲۲۰۵۱۹۱۰۰ ساعت ۹ صبح تا ۴ بعدازظهر اقدام کنند. یازدهمین سوگواره «نگین شکسته» هر روز در سه نوبت در خیابان رضاشهر، ابتدای بولوار پیروزی اجرا خواهد شد.

چارسوق هنر

فراخوان چهاردهمین جشنواره مردمی

«فیلم‌عمار»، منتشر شد

دبیرخانه جشنواره مردمی فیلم‌عمار تبریز رسمی فراخوان چهاردهمین دوره این جشنواره را منتشر کرد. چهاردهمین جشنواره مردمی فیلم‌عمار، در پنج بخش «رقابت اصلی»، «جایزه مردمی»، «فیلم‌ما»، «اکران مردمی» و

«قصه‌ما» برگزار می‌شود. در بخش «رقابت اصلی» جشنواره، آثار دریافتی در قالب‌های فیلم داستانی، فیلم مستند، پویانمایی، نماهنگ، تولیدات تلویزیونی، لوح نگار، فیلم‌نامه و قالب جدید تولیدات فضای مجازی، به رقابت می‌پردازند. موضوعات این دوره از جشنواره شامل نظم جدید جهانی»، «آرمان روح...»، «رؤیای ایرانی»، «نقد درون‌گفتمانی»، «حافظه ملی»، «نهضت جهانی مستضعفین»، «جنگ اقتصادی»، «ملت قهرمان» و جنگ نرم» است. براساس این فراخوان، هنرمندان تا ۵ آذرماه فرصت دارند برای ثبت اثر خود در پایگاه جشنواره به نشانی AmmarFilm.ir و تحویل آن به دبیرخانه جشنواره اقدام کنند.

ماجرای شکل‌گیری «خشم دیجیتال» در «ضد»

جدیدترین قسمت از فصل سوم مستند «ضد» امشب روی آنتن شبکه ۲ رود. به گزارش صبا، «خشم دیجیتال» عنوان پنجمین قسمت از فصل سوم مجموعه مستند «ضد» به کارگردانی و تهیه‌کنندگی محسن کریمیان است که

۴ آذرماه ساعت ۲۳:۲۰ میزبان مخاطبان خود در شبکه ۲ سیما می‌شود. زیست مجازی تغییرات بسیاری را در سبک زندگی ما انسان‌ها ایجاد کرده است، اما شاید یکی از عجیب‌ترین این تأثیرات، تغییر در شیوه ابراز خشم ما باشد. به طوری‌که موجب شده است بی‌روایی در ابراز خشم مجازی به دنیای واقعی هم راه پیدا کند. فصل سوم «ضد»، محصول مرکز مستند سوره که در بیست قسمت چهل دقیقه‌ای تولید شده است، تلاش می‌کند از تسلط زیست مجازی بر زندگی انسان‌ها بگوید.

تماشاخانه

«ریشتر ۱۶»، روی صحنه «شمایل»

نمایش «ریشتر ۱۶» به نویسندگی و کارگردانی امیرحسین آژیر ارشد، از سه شبه، ۱۷ آذر، ساعت ۱۸:۳۰ در تماشاخانه شمایل روی صحنه می‌رود. در این درام اجتماع، فائزه علی‌آبادی، علی‌اللهی، دلارام امینی مقدم، احسان مشایخی و علی‌رضایی اصل به ایفای نقش می‌پردازند.

اجرای «سلول‌های خاکستری» در تماشاخانه «شمایل»

نمایش «سلول‌های خاکستری» به نویسندگی زهرا سیم‌ریز و کارگردانی دانیال باغدادلگشا از چهارشنبه، ۱۸ آذر، ساعت ۲۰:۱۵ در تماشاخانه «شمایل» روی صحنه می‌رود. در این نمایش شصت دقیقه‌ای نگار حسین‌زاده، احسان رجانی، نیما سیدی، مصطفی معصومی و فاطمه یوسفی بازی می‌کنند.